

Obama

Voor het **NBER** onderzoeken Brender en Drazen de gewijzigde samenstelling van overheidsuitgaven door veranderingen in leiderschap. Op basis van een dataverzameling voor 71 democratische landen over de periode 1971-2003 vinden de auteurs geen significant effect op de korte termijn. Een wisseling van de wacht blijkt wel een grotere verandering in de budgetsamenstelling te veroorzaken dan een voortgezet leiderschap. In gevestigde democratieën, zoals de Verenigde Staten, vinden grotere veranderingen plaats in verkiezingsjaren dan in andere jaren, terwijl dit in nieuwe democratieën niet het geval is. Nieuwe leiders kunnen dus de overheidsuitgaven naar hun beleidsvoorkeuren sturen, maar gemiddeld genomen pas na verloop van tijd.

Brender, A. en A. Drazen (2009) *Do leaders affect government spending priorities?* Werkdocument nr 15368. Cambridge, Mass.: National Bureau of Economic Research.

Postbodes

Voor **SEO Economisch Onderzoek** hebben Baarsma en Weda een marktmodel ontwikkeld voor de postsector voor de periode 2009-2012. Dit model brengt in kaart wat de gevolgen zijn van marktontwikkelingen voor de werkgelegenheid en de arbeidsvoorwaarden. Bij een felle prijsoorlog waarbij tarieven snel dalen en bij een milde prijsoorlog waarbij TNT Post Nederland haar marktaandeel kan behouden, volgen noodzakelijkerwijs gedwongen ontslagen en verslechtering van de arbeidsvoorwaarden. Om de door vakbonden gestelde eisen ten aanzien van arbeidsvoorwaarden en baan zekerheid te garanderen, is het volgens de auteurs dus van belang een verdere prijsoorlog te voorkomen. Het ministerie van Economische Zaken moet daarom zo snel mogelijk zorgen voor adequaat mededingingsbeleid dat ingrijpen bij dreigend concurrentievervalsend gedrag mogelijk maakt.

Baarsma, B. en J. Weda (2009) *Marktmodel van de geliberaliseerde postmarkt*. Rapport nr 2009-64. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.

Piraterij

Voor de **Policy Research Corporation** presenteert De Monie de economische gevolgen van vrachtafpiraterij in de Golf van Aden. Het overvalrisico bij een doorgang door het nabijgelegen Suezkanaal geeft gemiddeld extra kosten voor de vervoerder van 100.000 tot 115.000 dollar. Dit is 20.000 tot 25.000 dollar voor verzekeringen en losgeld, en 80.000 à 90.000 dollar voor bewaking en radarapparatuur. Omvaren langs Kaap de Goede Hoop is financieel niet aantrekkelijk, want dit is gemiddeld bijna een kwart duurder door de langere reisduur: 67 ten opzichte van 41 dagen. Voor de consument en de industrie betekent de piraterij wereldwijd in beperkte mate een prijs- en kostenverhoging van het vervoerde product en een vertraging in de productieketen.

Monie, G. de (2009) *Economic consequences of piracy and armed robbery on shipping*. Presentatie voor de Policy Research Corporation, 21 januari.

Mexicaanse griep

Oxford Economics berekent de economische gevolgen van een wereldwijde Mexicaanse grieppandemie. Een pandemie van een half jaar kost naar schatting 2,5 biljoen dollar, dat is 3,5 procent van het wereldwijde bbp in 2009. Aan de aanbodzijde kunnen mensen door ziekte of sterfte niet aan het werk. Aan de vraagzijde wordt consumptie van, vooral luxe, goederen en diensten op drukke plaatsen, zoals in het toerisme of de horeca, vermeden en bedrijven zullen als gevolg van onzekerheid hun investeringen uitstellen. Bestedingen en de werkgelegenheid zullen verder dalen, en daardoor ook de prijzen en de lonen. Deze klap kan het herstel van de huidige economische crisis uitstellen en een deflationaire wereldeconomie veroorzaken.

Oxford Economics (2009) *Could swine flu tip the world into deflation?* Oxford: Oxford Economics.

Crisislessen

Voor het **CEPR** beschrijft Spaventa de verantwoordelijkheid van de economische wetenschap voor het ontstaan van de huidige economische crisis. Spaventa stelt dat de macro-economische theorie onvoldoende aangrijpingspunten heeft gekend om de oorzaken en mechanismen van de crisis te begrijpen. Hij wijt dit aan het collectieve gebruik van algemene evenwichtsmodellen waarin instituties en financiële markten geen rol spelen, agenten homogeen zijn, informatie symmetrisch is en coördinatieproblemen niet optreden. De auteur acht economen in zoverre verantwoordelijk voor de crisis dat ze voorzien in een intellectuele rechtvaardiging voor het ongeremde risicogedrag en de verwaarlozing van toezicht. Daarbij hebben economen te weinig aandacht besteed aan het feit dat de gebruikers die elementen uit de theorie kiezen die hen het beste passen.

Spaventa, L. (2009) *Economists and economics: what does the crisis tell us?* Beleidsinzicht nr 38. Londen: Centre for Economic Policy Research.

Beste minister

Het **Historisch Nieuwsblad** wijst Gerrit Zalm aan als beste minister van Financiën sinds 1900. Ruim 150 economen waren in de gelegenheid hun stem uit te brengen, waarvan een derde voor Zalm koos. De deskundigen droegen vooral de Zalmsnorm en de invoering van de euro als argumenten aan. Met negentien procent van de stemmen volgt op de tweede plaats Piet Lieftinck. Direct na de Tweede Wereldoorlog zuiverde hij de geldvoorraad van zwarte winsten en gaf elk huishouden tien gulden om een week lang van te leven: het tientje van Lieftinck. Derde werd Jelle Zijlstra, die de overheidsuitgaven voor vier jaar vastlegde, met elf procent van de stemmen.

Historisch Nieuwsblad (2009) *Zalm uitgeroepen tot beste minister van Financiën*. *Historisch nieuwsblad*, 2009(5).

Europees toezicht

De **Nederlandsche Bank** beschrijft de noodzakelijke veranderingen in het Europese toezichtmodel voor financiële markten. Volgens DNB schiet het huidige model tekort wat betreft informatiedeling en crisismangement, terwijl de wisselwerking tussen macro- en microtoezicht nagenoeg ontbreekt. Een werkgroep onder leiding van IMF-topman De Larosière heeft de Europese Commissie geadviseerd om het toezicht op individuele grensoverschrijdende instellingen te versterken door bevoegdheden over te hevelen naar het Europese niveau, waarbij de Europese Centrale Bank zich dient te richten op systeemstabiliteit. Dit vergt volgens DNB afdwingbare afspraken over het delen van de kosten van eventuele reddingsoperaties. Daarnaast acht DNB het cruciaal dat het bestrijden van geïdentificeerde macrorisico's navolging krijgt in het toezicht op individuele instellingen.

De Nederlandsche Bank (2009) *Noodzakelijke veranderingen in het Europese toezicht*. Kwartaalbericht juni. Amsterdam: De Nederlandsche Bank.

Studenten

De **VSNU** beschrijft de toestroom aan nieuwe studenten voor het studiejaar 2009-2010. In totaal verwelkomden universiteiten ruim 50.000 nieuwe studenten, terwijl dit er vorig jaar zo'n 45.000 waren. De groeistijging van vijfduizend is drie keer hoger dan door VSNU verwacht. De toename van het aantal inschrijvingen was vooral hoog voor de opleidingsgebieden landbouw, techniek, en gedrag en maatschappij, met respectievelijk een groei van veertien, zeventien en zeventien procent. De universiteiten schrijven de sterke toeloop toe aan de onzekere economische tijden: meer mensen kiezen studeren boven de onzekerheid van de arbeidsmarkt of van het reizen.

VSNU (2009) *Groei aantal studenten wo drie keer hoger dan verwacht*. www.vsnunl/Media-item/Groei-aantal-studenten-in-wo-drie-keer-groter-dan-verwacht.htm.

Melksubsidie

Voor het **LEI** beschrijven Jager en Bolhuis de ontwikkelingen op de Nederlandse melkmarkt rond het derde kwartaal van 2009. In het lopende quotumjaar, van april tot augustus, is door Nederlandse zuivelfabrieken 3,4 procent meer melk ontvangen dan een jaar eerder. De zuivelconsumptie steeg 0,4 procent, zodat de resterende afzet is omgezet in melkpoeder. De maandelijkse voorschotprijzen voor melkveehouders trokken conform de ontwikkelingen op de zuivelmarkt iets aan. Per saldo brengt het melkveebedrijf de boer in het derde kwartaal van 2009 11.500 euro minder op dan het jaar ervoor. Dit verschil is kleiner dan in de eerste twee kwartalen van 2009, doordat de melkprijs, mede door de seizoenstoetslag, in het derde kwartaal hoger lag, en door kostendalingen van mest- en voerstoffen.

Jager, J. en J. Bolhuis (2009) *Derde kwartaal melkvee 2009: dalende kosten, aantrekkelijke melkprijs*. *Agri-monitor*, november. Den Haag: LEI.

DSB

Het **Centraal Bureau voor de Statistiek** constateert voor het eerste halfjaar van 2009 een recordaantal faillissementen. Het aantal failliet verklaarde particulieren lag met 1.800 zestien procent hoger dan een jaar eerder, en het aantal failliete bedrijven is meer dan verdubbeld tot 3.500 waarvan ruim de helft tot de handel of de zakelijke dienstverlening behoort. In oktober 2009 zijn vijfhonderd bedrijven failliet gaan, waaronder de DSB Bank. Dit aantal ligt 130 onder dat van september, maar voor het tweede halfjaar van 2009 is een record in zicht.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2009) *Minder faillissementen*. *Webmagazine*, 10 november. Den Haag: CBS.

AOW

Het **Centraal Planbureau** bespreekt het wetsvoorstel voor verhoging van de AOW-leeftijd naar 67 jaar. Het voorstel leidt tot een besparing op de AOW-lasten, lagere fiscale bevoordeling voor aanvullende pensioenen, en verhoging van de arbeidsparticipatie van ouderen. Zonder aanvullende maatregelen ontstaat een houdbaarheidswinst van 0,7 procent van het bbp. Flexibilisering van de AOW-leeftijd en een faciliteit voor zware beroepen heeft vermoedelijk een negatief effect op de houdbaarheid. Het verlies van twee jaar aan AOW-uitkering heeft relatief de grootste inkomenseffecten voor de laagste inkomens. De versoering van de aanvullende pensioenen en de verkorting van de tweede schijf treffen vooral de hogere inkomens.

Centraal Planbureau (2009) *Houdbaarheidseffect voorstel verhoging AOW-leeftijd*. CPB notitie, 4 december. Den Haag: CPB.

Klimaattop

Voor **De Wereldbank** ontwikkelen Kousky *et al.* een keuzemodel voor een investeringsportfolio dat de kans verkleint dat klimaatverandering tot milieurampen leidt. Met het oog op de afnemende meeropbrengsten van individuele opties, op de onzekerheid over de effectiviteit ervan, en op de variëteit van potentiële rampen kent het portfolio verschillende investeringsrichtingen: uitstootreductie, *geo-engineering* en ex-ante aanpassingsmaatregelen zoals dijken. De uiteindelijke mix hangt af van de gewenste flexibiliteit, robuustheid, kosten en effectiviteit. De auteurs stellen dat de verwachte waarde van maatregelen tot risicoverlaging niet onderschat moet worden en dat effectieve internationale samenwerking gewenst is om te voorzien in risicoverlaging als publiek goed. Ze bevelen daarbij aan vroeg te beginnen in plaats van te wachten op een optimale portfolio, omdat dit de mogelijkheid geeft om verschillende investeringsopties te verkennen.

Kousky, C., O. Rostapshova, M. Toman en R. Zeckhauser (2009) *Responding to threats of climate change mega-catastrophes*. Beleidsonderzoek werkdocument nr 5127. Washington D.C.: De Wereldbank.